

SOCIAL MENTALITY AND RESEARCHER THINKERS JOURNAL

Open Access Refereed E-Journal & Refereed & Indexed

ISSN: 2630-631X

Social Sciences Indexed

www.smartofjournal.com / editorsmartjournal@gmail.com

February 2019

Article Arrival Date: 04.01.2019 Published Date:10.02.2019 Vol 5 / Issue 16 / pp:304-313

EVLİ BİREYLERDE ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMANIN İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF CHILDHOOD TRAUMA IN MARRIED INDIVIDUALS

Dr. Öğr. Üyesi. Fatih BAL

Gelişim Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, psikologfatihbal@gmail.com

ORCID: 0000-0002-9974-2033

Psikolog Filiz GÜLGÖR

filizgulgor@hotmail.com

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın amacı, çocukluk çağı travmaları ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi incelemek ve çocukluk çağı travmatik yaşam olaylarının evlilik uyumu ve yaşam kalitesi üzerinde etkisi olup olmadığını araştırmaktır. **Yöntem:** Araştırma ilişkisel tarama modelindedir. Çalışmaya 2017-2018 yıllarında Eylül-Nisan aylarında İstanbul ilinin Anadolu yakasında farklı ilçelerde rastgele seçilmiş 97 kadın, 68 erkek toplamda 165 evli birey katılmıştır. Katılımcılar araştırmaya, gönüllülük esasına göre, çalışma hakkında bilgilendirilip, kabul ettikleri takdirde katılmışlardır. Verilerin toplanmasında, Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu, Sosyodemografik Veri Formu, Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları, Evlilikte Uyum Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel metotları (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır. Niteliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkı t-testi ve ikiden fazla grup durumunda parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında ANOVA testi ve Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı Analizi kullanılmıştır. **Bulgular:** Katılımcıların Evlilik Uyum ve Çocukluk Çağı Travma Ölçeği ve Ölçeklerin Alt Boyut Puanlarının Evlilik Türüne (Görücü Usulü, Flört) Göre T-Testi Sonuçlarına cinsiyet değişkenine göre anlamlı ilişki olmadığı, uyum ölçeği puanı ortalamalarının evlilik uyumu ve çocukluk çağı travma ölçeği ve ölçeklerin alt boyut puanlarının çocuk olma durumuna göre grup ortalamaları cinsiyete göre istatistiksel açıdan ise anlamlı bulunmuştur. Buna göre çocuğu olmayan ailelerde travma daha fazladır. Ancak çocuğu olan ailelerde duygusal ihmal daha fazladır. Öte yandan, katılımcıların Uyum Ölçeği ve Travma Ölçeği Puanlarının Eğitim Düzeylerine lise mezunlarının uyum ölçeği puanları en yüksek ilkökul mezunlarının ise travma ölçeği puanları en yüksektir. Gelir düzeylerine ise düşük ekonomik düzeye sahip aileler uyum ölçeği puanı en yüksek ancak düşük ekonomik düzeye sahip aileler travma ölçeği puanı en yüksektir. Katılımcıların çocukluk çağı travma ölçeği puanları arttıkça evlilik uyumu azaldığı söylenebilir. Determinasyon katsayısı dikkate alındığında, evlilik uyumundaki toplam varyansın (değişkenliğin) %12'sinin çocukluk çağı travmalardan kaynaklandığı söylenebilir. **Sonuç:** Araştırma sonucuna göre evli çiftlerin evlilik anlaşmaları ile ilişki tarzı ölçeği puanları arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Travma, Evlilik, Çocukluk Çağı Travma, Uyum

ABSTRACT

Purpose: The aim of this research is to investigate the relationship between childhood traumatic life events and marital adjustment and to investigate whether the effects of childhood traumatic life events are on marital adjustment and quality of life. **Method:** This research is correlational survey research model. In 2017-2018 September-April 165 married individuals were randomly selected from 97 women and 68 men. Participants participated in the research, voluntarily on the merits, if they were informed about the work and accepted. The statistical analysis of the data obtained in the study was done using the Statistical Package for Social Societies (SPSS 22.0 program, in order to collect the data, Informed Volunteer Form, Sociodemographic Data Form, Childhood Mental Trauma, Marital Adjustment Scale. Descriptive statistical methods (number, percentage, mean, standard deviation) were used in the evaluation of the data. In the comparison of the qualitative data, ANOVA test and Pearson Moments Multiplication Correlation Coefficient Analysis were used for the difference between the two groups in the t-test and in the case of the two-group case. **Results:** Participants' Marital Adjustment and Childhood Trauma Scale and Sub-Dimension Scales of the Scales were not related to marital adjustment, marital adjustment and child trauma scale and subscale scores of the scale the group mean was found to be statistically significant. According to this, there is more trauma in the non-child family. Emotional neglect is more in the family of the child. On the other hand, trainees scores of the participants with the highest scores of compliance scores of the high school graduates were the highest in the Education Scale of Compliance Scale for Attendees and Trauma Scale scores. Trauma scale scores of the primary school graduates were the highest. The scores of the parents with the worst economic level were highest, the highest. It can be said that marital adjustment decreased as the scores of participants' childhood trauma scale increased. Taking the coefficient of determination into account, it can be said that 12% of the total variance (variability) in marriage adjustment is due to childhood trauma. **Conclusion:** According to the results of the survey, it was found that married couples had a moderate, positive and meaningful relationship between marital agreements and relationship style scale scores.

Keywords: Trauma, Marriage, Childhood Trauma, Adjustment

1. GİRİŞ

Çocuk istismarı ve ihmali yaşayanların büyük bir bölümü erken ve sonraki zamanlarda kişiler arası şiddeti deneyimler ve klinik sonuçlara göre şiddetin yol açtığı ergenlik ve yetişkinlikte görülebilecek risk etkenlerdir. Böylece erken dönemde yaşanan travmaların ilerleyen dönemlerde yaşanan travmalara gösterilen tepkileri artırıcı etkisi olmaktadır. Bu nedenle yetişkinlikte yaşanan ihmal ve istismarı önemli ve kalıcı etkileriyle birlikte, çocuklukta yaşanan travmatik tecrübeler açısından değerlendirmek önemlidir (Briere ve Scott, 2016).

Çocukluk çağı travmatik yaşam olayları, çocukların ebeveynleri, onlara bakmak, korumak ve terbiye etmekle görevli kişiler veya yabancılar aracılığıyla sağlıklarını hasara uğratan; fiziksel, duygusal ve zihinsel veya sosyal gelişimlerini önleyici davranışlardır (Bayraktar, 2016: 70-74). Çocuk istismarı, 18 yaşından küçük bir çocuğun kendisine bakmakla sorumlu kişi ya da kişiler tarafından tahribat edici olan, kazayla olmayan ve engellenebilir bir davranışa uğraması şeklinde tanımlanır. Bu durum çocuğun fiziksel, psikososyal gelişimini önleyen, yaşanan toplumun kültürel değerlerine uymayan ve uzmana göre istismar olarak onaylanan bir davranış olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu durumun temel nedeni, çocuğun durumunu daha iyi hale getirmek, onun durumunu iyileştirmek değildir. İstismar edilen çocuk, bu dünyaya geldiği ve bulunduğu için suçlu kabul edilmesine ezizyet edilmektedir (Cüceloğlu, 2003: 24-25).

Çocukluk döneminde yaşanan cinsel istismarın etkileri, kişilerin yetişkinlik döneminde görülebilmektedir. Özellikle bireylerde depresyon, anksiyete, düşük benlik algısı, yalnızlık ve utanç duygusu, güvensizlik, madde bağımlılığı, impulsif davranışlar, kompulsif bozukluklar, ilişki problemleri, uyku bozukluğu, zarar verme düşüncesi, suisid girişimleri gibi belirtiler meydana gelmektedir (Kutchinsky, 1999:157-164).

Evlilikte yaşanan çatışmaların nedenleri olarak kişilik özellikleri, eşler arasındaki iletişim özellikleri ve ailenin ekonomik ve demografik değişkenleri, iş yaşamlarında ki stres olarak sıralanabilir. Bazı görüşler ise çatışmanın nedenleri arasındaki kişilik faktörlerine vurgu yapmakta ve eşlerin birbirlerinden beklentilerinin çatışmaya zemin hazırladığı belirtilmektedir (Ünal, 2008). Ayrıca fonksiyonel olmayan inancın olumsuz davranışlara yol açarak çatışmaya neden olduğu belirtilmektedir. Evlilik çatışmasının nedenlerine yönelik kişisel özellikler daha detaylı bir şekilde incelenecek olunursa, Fichman ve Beach (1999) birbirleriyle ortak olmayan amaç, istek ve beklentiler ile algılamanın farklı olması çatışmaya sebep olduğu belirtilmektedir.

Evliliklerde bir diğer problem amaç, istek ve beklentilerinin gerçekleşmesi için eşlerden birinin duygusal şantaj yapması ve birinin duygusal şantaja maruz kalmaktadır. Duygusal şantaj yapmayı çoğu insan çocukluk döneminde çevresel etkenlerle öğrenmektedir. Duygusal şantaj ile karşılaşan bireylerde minnet zamanla öfke, nefret gibi olumsuz duygulara dönüşebilmektedir. Duygusal şantaja en çok sevdiğimiz, bizim en hassas noktamızı bilen değer verdiğimiz insanlardan uğrarız. Duygusal şantajda amaç karşımızdakini olmadığı biri olmakla suçlayarak, doğrudan ya da dolaylı olarak karşımızdakine istediklerimizi yaptırarak kullanmaktır (Bal, 2018). Bu durum eşler arasında çatışmalara sebep olmaktadır.

Batı literatüründe eşler arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmalar çok yaygın olarak araştırılmasına ve çok sayıda araştırma yapılmasına rağmen, Türkiye'de bu konuya ilişkin yaklaşımların çok az sayıda olduğu görülmektedir. Eşler arasındaki uyumun çocuklar üzerindeki etkilerinin değerlendirildiği bu çalışmada, çatışmalı ve boşanmış ebeveynlerin çocuklarının psikolojik sorun düzeyleri ve kaygı düzeylerinin, çatışmasız anne ve babaların çocuklarına oranla daha yüksek olduğu; çatışmasız anne ve babaların çocuklarının, çatışmalı ve boşanmış olanlarınkine oranla çevrelerinden daha fazla sosyal destek algıladıkları bulunmuştur (Özmen, 2004: 27-39).

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırmanın amacı, çocukluk çağı travmatik yaşam olayları ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi incelemek ve çocukluk çağı travmatik yaşam olaylarının evlilik üzerinde etkisi olup olmadığını araştırmaktır. Araştırma, çocukluk çağı travmaları, evlilik uyumu düzeyleri konusundaki diğer araştırmalara katkı sağlayacaktır.

Evli bireylerin aile içinde bazı sorunları olmaktadır. Bu sorunlar çocuklara da yansıtılmaktadır. Ancak bu sorunun nasıl oluştuğu ile ilgili bir nedensellik bilinmemektedir. Bu araştırma bireylerin evlilik uyumu ile çocukluk arasındaki ilişkiyi kapsamaktadır.

Evli bireylerin çocukluk çağı travmatik durumları ve evlilik uyumları farklı değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır? Evli bireylerin çocukluk çağı travmatik yaşam olaylarının evlilik uyumu arasında ilişki var mıdır? Soruları araştırmanın problemi oluşturmaktadır. Araştırmanın alt problemleri ise;

- Katılımcıların evlilik uyum ve çocukluk çağı travma ölçeği ve ölçeklerin alt boyut puanlarının çocuk olma durumuna/cinsiyete/ göre farklılaşmakta mıdır?
- Katılımcıların çocukluk çağı travma ölçeği puanları ile evlilik uyumları ölçeği alt boyut puanları arasındaki ilişki var mıdır?

Grupları kendi içinde karşılaştırmayı temel alarak karşılaştırma türü ilişkisel tarama ve korelasyon türü ilişkisel tarama yöntemi desenlenmiştir. Sonuç çıkarıcı istatistiklerden tek yönlü (ANOVA) ve T-testi uygulanmıştır. Çalışmaya 2018 yılının Mart-Haziran aylarında rastgele seçilmiş 97 kadın, 68 erkek toplamda 165 evli birey katılmıştır. Katılımcılar araştırmaya, gönüllülük esasına göre, çalışma hakkında bilgilendirilip, kabul ettikleri takdirde katılmıştır.

Çalışmaya 2017-2018 yıllarında eylül-haziran aylarında rastgele seçilmiş 165 evli birey katılmıştır. Katılımcılar araştırmaya gönüllülük esasına göre, çalışma hakkında bilgilendirilip, kabul ettikleri takdirde katılmışlardır. 165 katılımcının 97'si kadın, 68'i erkektir.

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır.

2.1. Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ)

Evliliğin kalitesini ölçmek amacıyla geliştirilen Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ), en temel ve ayırt edici bir ölçektir. Son 30 yıldır birçok araştırmada, geçerli ve güvenilir olarak kabul edilmekte ve günümüzde de kullanılmaktadır. EUÖ'nin 15 madde içermesi, birbirinden ayrı maddelerin eşit olmayan değerlerine karşın puanlamasının ve uygulamasının basit olması sebebiyle kullanımı devam etmektedir. EUÖ, genel evlilik doyumunu niteliğini ölçmekte ve türlü konularda (aile bütçesi, duyguların ifadesi, arkadaşlar, cinsellik, toplumsal kurallar, hayat felsefesi) anlaşma veya anlaşamama ile ilişki tutumunu (boş zaman, ev dışı etkinlikler, çatışma çözme, güven) ölçmektedir. EUÖ, 'Evlilik Niteliği İndeksi (Quality Marriage Index)' nin bir kısmı ile 'Kansas Evlilik Doyumu Ölçeği (Kansas Marital Satisfaction Scale)' nin ise bütün maddeleri ile örtüşen bir ölçümü içermektedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı ise .90 olarak belirlenmiştir. Ayrıca, klinisyenler eşlerin ölçekten almış oldukları puanlar ile, evlilikteki anlaşmazlıklar arasında bir ilişki olduğunu saptamışlardır. EUÖ'ni değerlendirilme aşamasında, giriş bölümündeki Hunt (1978:249-256)'ın puanlama sistemi hesaba katılmış, daha sonra Freeston ve Plechaty (1997)'nin önerileriyle 10. ve 12. maddenin puanları değiştirilerek ölçek yeniden değerlendirilmiştir. Freeston ve Plechaty (1997:419-434), çatışma çözümü ile alakalı olan 10. maddede, uyumsuzlukların erkeğin susması ile sonuçlanmasında daha düşük puan alınmasının uygun olduğunu belirtmişlerdir. Bundan dolayı puanlamada, çatışmanın erkeğin ve kadının susmasıyla sonuçlanmasında 0 ile, karşılıklı anlaşmayla sonuçlanmasında 1 ile (0, 1, 2 yerine) değiştirilmesini önerilmiştir.

2.2. Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği

Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği (ÇÇTÖ), 20 yaş öncesindeki istismar ve ihmal yaşantılarını geçmişe yönelik ve niceliksel olarak belirlemek için faydalı bir ölçektir. Ölçek bir kendini değerlendirme ölçeğidir. Öncelikli olarak disosiyatif bozukluklarla birlikte klinik ve klinik dışı gruplara uygulanmaktadır. Çocukluk çağı ruhsal travma ölçeğinin üç tanesi travmanın minimizasyonunu belirleyen maddeler olarak toplam 28 soru içermektedir ve beşli Likert tipi (1=hiçbir zaman, 2= nadiren, 3=kimi zaman, 4= sık olarak, 5=çok sık) değerlendirilmektedir. Çocukluk çağı istismarıyla alâkalı olarak, cinsel, fiziksel, duygusal (emosyonel) istismarı ve duygusal (emosyonel) ve fiziksel ihmali içeren beş alt ölçekten oluşmaktadır. Bir kağıt kalem ölçeğidir ve katılımcılar ölçek sorularını işaretleyerek cevap verirler. Anlaşılabilir olduğundan uygulanması basittir ve katılımcılar kendileri uygularlar. Katılımcılara 20 yaşından önce yaşadıkları olayları içeren sorular sorulmakta ve sorulan sorular özel hayatlarıyla ilgili olduğundan olabildiğince gerçekçi şekilde cevaplamaları istenilmektedir. Katılımcılar kendi durumlarına en yakın gördükleri cevabı verirler. ÇÇTÖ puanlamasını hesaplarken ilk önce olumlu ifade aktaran 2, 5, 7, 13, 19, 26, 28 maddelerin puanları ters döndürülerek hesaplanır (1 puan 5 puana, 2 puan 4 puana şeklinde). Beş alt ölçeğin toplam puanı ÇÇTÖ toplam puanını vermektedir. Alt ölçek puan dereceleri 5-25, toplam puan dereceleri ise 25-125 Aralığındadır. Minimazasyonla ilişkili olan 10, 16 ve 22 maddeler olumlu ifade edilmesine karşın puanlarını ters çevirmek gerekmemektedir. Bu üç madde travma inkârını saptamakta ve toplam puana etki etmemektedir. Minimazasyon puanını hesaplamak için bu üç maddenin her birinden alınan en yüksek puan (5 puan) yanıtları dikkate alınır ve 1 puan olarak hesaplanmaktadır. Minimazasyon puan dereceleri ise 0-3 puan aralığındadır. Duygusal (emosyonel) istismarı 3., 8., 14., 18., 25. maddelerle, fiziksel istismarı 9., 11., 12., 15., 17. maddelerle, duygusal (emosyonel) ihmali 5., 7., 13., 19., 28. maddelerle, fiziksel ihmali 1., 4., 2., 26. maddelerle, cinsel istismarı 20., 21., 23., 24., 27. maddelerle, değerlendirilmektedir. Ölçeğin Türkçe versiyonu için bir kesme puanı hesaplanmamıştır fakat araştırmacılar araştırma bulgularından yararlanarak bazı tahminlerde bulunmuşlardır. Bu araştırmanın bulguları cinsel ve fiziksel puan için 5 puan sınırını geçmenin, yani sorulardan her hangi birine en düşük seviyede de olsa evet cevabını vermelerinin olumlu değerlendirilmesini düşündürmektedir. Bu durumun fiziksel ihmal ve duygusal istismar için 7 puanla, duygusal ihmal için ise 12 puanla sınırlandırılabilceği belirlenmektedir. ÇÇTÖ ölçeğinin maksimum puan sınırının ise 35 civarında olabileceği düşünülmektedir. ÇÇTÖ ölçeği, bir öz bildirim ölçeği olması sebebiyle uygulayıcının bir niteliği olmamaktadır. Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği'nin özgün adı "Childhood Trauma Questionnaire" diye bilinmektedir. Ölçeğin iç tutarlılığını gösteren Cronbach α değeri bütün deneklerden oluşan grup için 0.93 olarak bulunmuştur. Gutmann yarım test katsayısı ise 0.97' olarak bulunmuştur. Madde – toplam puan korelasyonları bir madde haricinde 0.30' un üzerinde bulunmuştur. ÇÇTÖ toplam puanının iki hafta aralıklarla klinik olan ve klinik olmayan deneklerle yapılan çalışmanın test-tekrar testinde korelasyon katsayısı 0.90 ($p < 0.001$, $N=48$) olarak bulunmuştur. ÇÇTÖ alt ölçek puanları için korelasyon sayısı ise şu şekildedir: Duygusal istismar ($r=0.90$ $p=0.001$), duygusal ihmal ($r=0.85$ $p < 0.001$), fiziksel istismar ($r=0.90$ $p < 0.001$), cinsel istismar ($r=0.73$ $p < 0.001$), fiziksel ihmali ($r=0.77$ $p < 0.001$), minimizasyon ($r=0.71$ $p < 0.001$). Çocukluk Çağı Kötüye Kullanım İhmal ve Soru Listesi (ÇÇKKİSL) ile ulaşılan travma öyküleriyle saptanan grupların CTQ puanlarının birbirinden anlamlı derecede ayrıldığı bulunmuştur. ÇÇTÖ toplam puanları ile ÇÇKKİSL ile ulaşılan toplam travma çeşit sayısı ($r= 0.78$ $N=123$ $p < 0.001$) ve Dissosiyatif Yaşantılar Ölçeği (DES) puanı ile anlamlı derecede ilişkisi bulunmuştur ($r= 0.60$ $p < 0.001$). Açıklayıcı faktör analizi varyansının % 72' sini belirten toplam 5 faktör saptanmıştır ve özgün formula uyumlu olduğu bulunmuştur (Bernstein ve ark., 2012:112-113).

Çocukluk çağı istismarıyla alâkalı olarak) istismarı ve duygusal (emosyonel) ve fiziksel ihmali içeren beş alt ölçekten oluşmaktadır.

Grafik 1. Çocukluk Çağı Ölçeği Alt Boyutları

1.Alt Boyut	2.Alt Boyut	3.Alt Boyut	4.Alt Boyut	5.Alt Boyut
Cinsel	Fiziksel	Duygusal (Emosyonel)	Fiziksel İhmal	Duygusal İhmal

2.3. Araştırmanın Kısıtları

Çalışmada örneklem yöntemi olarak şans örneklem metoduna göre yapılmıştır. Evli bireyler tabakalandırılarak her bir gruptan belli sayıda seçkisiz atamayla örnekleme katılımcı seçiminin yapılması şeklindeki tabakalı örnekleme metodunun kullanılmayışı araştırmada sınırlılıktır.

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde ölçme araçları ile elde edilen ve sonrasında analiz edilen sonuçlardan ortaya çıkan bulgular %95 güven aralığında 0,05 anlamlılık düzeyinde yorumu yapılmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların Evlilik Uyum ve Çocukluk Çağı Travma Ölçeği ve Ölçeklerin Alt Boyut Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Uyum Ölçeği	Kadın	97	2.5503	.57073	163	.483	.044
	Erkek	68	2.5064	.57821			
Travma Ölçeği	Kadın	97	1.6462	.37927	163	-.520	.604
	Erkek	68	1.6749	.30167			
Anlaşma	Kadın	97	3.5739	.87042	163	.637	.525
	Erkek	68	3.4837	.93017			
İlişki Tarzı	Kadın	97	1.2342	.35487	163	-.282	.778
	Erkek	68	1.2500	.35371			
Duygusal İstismar	Kadın	97	1.4186	.58172	163	.010	.992
	Erkek	68	1.4176	.59824			
Fiziksel İstismar	Kadın	97	1.2165	.56323	163	.867	.387
	Erkek	68	1.1500	.34273			
Fiziksel İhmal	Kadın	97	1.3897	.50280	163	-2.030	.060
	Erkek	68	1.5647	.60044			
Duygusal İhmal	Kadın	97	10.3918	4.84673	163	-1.454	.148
	Erkek	68	11.4265	3.94483			
Cinsel İstismar	Kadın	97	1.1175	.37611	163	1.037	.301
	Erkek	68	1.0647	.22245			

Araştırmaya katılan katılımcıların cinsiyet değişkenine göre uyum ölçeği puanı ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmuştur ($t=-2.030$; $p=0,04<0,05$). Bu sonuca göre kadınlar erkeklere göre uyum puanı olduğu görülmüştür.

Tablo 2. Katılımcıların Evlilik Uyum ve Çocukluk Çağı Travma Ölçeği ve Ölçeklerin Alt Boyut Puanlarının Çocuk Olma Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

	Çocuk	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Uyum Ölçeği	Var	141	2.4951	.56478	163	-2.035	.043
	Yok	24	2.7500	.58077			
Travma Ölçeği	Var	141	1.6768	.34954	163	1.687	.093
	Yok	24	1.5476	.32913			
Anlaşma	Var	141	3.4925	.86865	163	-1.546	.124
	Yok	24	3.7963	1.01077			
İlişki Tarzı uyumu	Var	141	1.2128	.34557	163	-2.499	.013
	Yok	24	1.4048	.36157			
Duygusal İstismar	Var	141	1.4468	.61162	163	1.525	.129
	Yok	24	1.2500	.37879			
Fiziksel İstismar	Var	141	1.2043	.50736	163	.974	.331
	Yok	24	1.1000	.31208			
Fiziksel İhmal	Var	141	1.4823	.52594	163	1.158	.248
	Yok	24	1.3417	.67625			
Duygusal İhmal	Var	141	11.1489	4.46404	163	2.312	.022
	Yok	24	8.8750	4.39676			
Cinsel İstismar	Var	141	1.0950	.28644	163	-.070	.945
	Yok	24	1.1000	.48990			

Araştırmaya katılan katılımcıların ilişki ölçeği puanı ortalamalarının evlilik uyum ve çocukluk çağı travma ölçeği ve ölçeklerin alt boyut puanlarının çocuk olma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2.035$; $p=0.043<0,05$). Buna göre çocuğu olmayan katılımcıların uyum puanı daha yüksektir.

Araştırmaya katılan katılımcıların ilişki tarzı uyumu puanı ortalamalarının evlilik uyum ve çocukluk çağı travma ölçeği ve ölçeklerin alt boyut puanlarının çocuk olma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2.499$; $p=0,13<0,05$). Bu sonuçlara göre çocuğu olmayan katılımcıların ilişki tarzı uyumu daha yüksektir.

Araştırmaya katılan katılımcıların duygusal ihmalölçeği puanı ortalamalarının evlilik uyum ve çocukluk çağı travma ölçeği ve ölçeklerin alt boyut puanlarının çocuk olma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=2.312$; $p=0.022<0,05$). Bu sonuçlara göre çocuğu olan katılımcıların duygusal ihmal puanı daha yüksektir.

Tablo 3. Katılımcıların Çocukluk Çağı Travma Ölçeği Puanları ile Evlilik Uyumları Ölçeği Alt Boyut Puanları Arasındaki İlişki

		Uyu mÖlç eği	Duygus alİstis mar	Fizikse İstism ar	Fizikselİ hmal	Duygusa İhmal	Cinselİstisma r
Uyum Ölçeği	r	1	-.327**	-.158*	-.316**	-.308**	-.160*
	p		.000	.043	.000	.000	.040
	N	165	165	165	165	165	165
Duygusal İstismar Alt Boyutu	r	-.327**	1	.575**	.473**	.603**	.331**
	p	.000		.000	.000	.000	.000
	N	165	165	165	165	165	165
Fiziksel İstismar Alt Boyutu	r	-.158*	.575**	1	.452**	.480**	.216**
	p	.043	.000		.000	.000	.005
	N	165	165	165	165	165	165
Fiziksel İhmal Alt Boyutu	r	-.316**	.473**	.452**	1	.634**	.111
	p	.000	.000	.000		.000	.156
	N	165	165	165	165	165	165
Duygusal İhmal Alt Boyutu	r	-.308**	.603**	.480**	.634**	1	.190*
	p	.000	.000	.000	.000		.015
	N	165	165	165	165	165	165
Cinsel İstismar Alt Boyutu	p	-.160*	.331**	.216**	.111	.190*	1
	r	.040	.000	.005	.156	.015	
	N	165	165	165	165	165	165

Katılımcıların Çocukluk Çağı Travma Ölçeği Puanları ile Evlilik Uyumları Ölçeği Alt Boyut Puanları Arasındaki İlişki sonucuna göre Duygusal İstismar ile Uyum Ölçeği arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.327$). Yani bir başka deyişle duygusal istismarda artış olduğunda evlilik uyumu azalmaktadır.

Katılımcıların Çocukluk Çağı Travma Ölçeği Puanları ile Evlilik Uyumları Ölçeği Alt Boyut Puanları Arasındaki İlişki sonucuna göre Fiziksel İstismar ile Uyum Ölçeği arasında negatifyönde düşük düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.158$). Yani bir başka deyişle fiziksel istismarda artış olduğunda evlilik uyumu azalmaktadır.

Katılımcıların Çocukluk Çağı Travma Ölçeği Puanları ile Evlilik Uyumları Ölçeği Alt Boyut Puanları Arasındaki İlişki sonucuna göre Uyum Ölçeği ile Fiziksel İhmal arasında negatif yönde orta düzeyde

anlamli ilişki bulunmuştur ($r=-.316$). Yani bir başka deęiŝle fiziksel ihmalde bir artış olduğunda evlilik uyumu azalmaktadır.

Katılımcıların Çocukluk Çağı Travma Ölçeği Puanları ile Evlilik Uyumları Ölçeği Alt Boyut Puanları Arasındaki İlişki sonucuna göre Duygusal İhmal ile Uyum Ölçeği arasında negatif yönde orta düzeyde anlamli ilişki bulunmuştur ($r=-.308$). Yani bir başka deęiŝle duygusal ihmalde bir artış olduğunda evlilik uyumu azalmaktadır.

Katılımcıların Çocukluk Çağı Travma Ölçeği Puanları ile Evlilik Uyumları Ölçeği Alt Boyut Puanları Arasındaki İlişki sonucuna göre Cinsel İstismar ile Uyum Ölçeği arasında negatif yönde düşü düzeyde anlamli ilişki bulunmuştur ($r=-.160$). Yani bir başka deęiŝle cinsel istismarda artış olduğunda evlilik uyumu azalmaktadır.

5. TARTIŖMA

Bu araştırma, çocukluk çağı travmatik yaşam olayları ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi incelemek ve çocukluk çağı travmatik yaşam olaylarının evlilik uyumu arasında ilişki olup olmadığını araştırmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya katılan evli çiftlerin çocukluk çağı çağıt travma ile evlilik uyumları ölçeği puanları arasında orta düzeyde, negatif ve anlamli ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre çocukluk çağı travma ölçeği puanları arttıkça evlilik uyumu azaldığı söylenebilir. Determinasyon katsayısı dikkate alındığında, evlilik uyumundaki toplam varyansın (değişkenliğin) %12'sinin çocukluk çağı travmalardan kaynaklandığı söylenebilir. Araştırmaya katılan evli çiftlerin evlilik anlaşmaları ile ilişki tarzı ölçeği puanları arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamli ilişki olduğu görülmektedir.

Buna göre evlilik anlaşma ölçeği puanları arttıkça ilişki uyumu arttığı söylenebilir. Determinasyon katsayısı ($r^2=0.10$) dikkate alındığında, ilişki tarzı toplam varyansın (değişkenliğin) %10'unun evlilik anlaşmasından kaynaklandığı söylenebilir. Bireylerin kişilerarası olumlu ilişki tarzının evlilik doyumunu üzerindeki etkisinde evlilikte özyeterlik düzeyinin kısmi aracılık ettiği saptanmıştır. Buna göre, kişilerarası olumlu ilişki tarzı ile evlilik doyumunu arasındaki ilişki, evlilikte özyeterlik ile kısmi olarak açıklanabilir. Bu sonuç, olumlu kişilerarası ilişki kurma biçimine sahip kişilerin, evlilik içi ilişkilerinde kendilerini daha yeterli görebileceklerini ve bu konunun evlilik doyumlarını dolaylı olarak artırabileceğini göstermektedir.

Perry ve arkadaşları (2007:311-312), yeni evli çiftlerde çocukluk döneminde yaŝanmıŝ olan istismar ve evlilik uyumu arasındaki iliŝkide psikolojik problemlerin aracı rolünü ortaya koymayı amaçlayan araştırmada duygusal istismar ve duygusal yoksunluk düzeylerinin yükseldikçe, evlilik uyum düzeylerinin düŝtüęü belirlenmiştir. Nelson ve Wampler (2000:171-184), çocukluk döneminde cinsel veya fiziksel istismar yaŝayan 96 çift ile hiçbir istismar yaŝamayan 65 evli çiftin karŝılaŝtırıldığı araştırmada çiftlerden birinin veya ikisinin de cinsel veya fiziksel istismar yaŝayan çiftlerin evlilik uyum derecelerinin hiçbir şekilde istismar yaŝamamıŝ bireylere göre daha düşük derecede olduğu bulunmuştur. Güneş ve arkadaşlarının (2006) çocuk evliliği yapan kadınlarda çift uyumunu ve çocukluk çağı ruhsal travmasını ele aldığı araştırmada çift uyumunu en sık çocukluk çağı ruhsal travması, evlenme yaŝı, ilk gebelik yaŝı, cinsel istismar ve cinsel şiddete maruz kalma gibi faktörlerin etkilediğini saptamıŝtır. İncesu (2004), Kennedy ve Rizvi (2009)'nin yaptıkları araŝtırmalarda çift uyumunu, çocukluk çağı travmalarının cinsel iŝlevleri etkileyerek bozacağı saptanmıştır. Araştırmamızda bireylerin duygusal ihmal düzeyinin bireylerin evlilik uyumu düzeyini düşürmekte olduğu görülmüştür.

Kıvrak ve arkadaşlarının 2016'da yaptığı araştırmaya göre ise duygusal ihmal ve cinsel istismardan çok, duygusal istismar, fiziksel istismar ve fiziksel ihmalin eş şiddeti mağdurluğunu yordadığını göstermektedir. araştırmada çocukluk döneminde travmaya maruz kalan kadınların evliliklerinde eŝleri tarafından şiddete uğramalarının nedeni, çocukluk döneminde travmaya maruz kalmış kişilerin evliliklerinde eŝlerine karŝı dürtüsel tepkiler verebileceği ve bu durumun eŝlerini olumsuz etkileyerek

şiddet uygulayabileceği düşünülmektedir. Evliliklerinde şiddete maruz kalan kadınların evlilik uyumlarına olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülmektedir (Kıvrak vd., 2016).

Araştırmaya katılan katılımcıların uyum ölçeği puanı ortalamalarının evlilik uyum ve çocukluk çağı travma ölçeği ve ölçeklerin alt boyut puanlarının çocuk olma durumuna göre grup ortalamaları cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Buna göre çocuğu olmayan ailede travma daha fazladır.

Araştırmaya katılan katılımcıların uyum ölçeği puanı ortalamalarının çocukluk çağı travma ve evlilik uyum ölçeği ve ölçeklerin alt boyut puanlarının çocuk olma durumuna göre grup ortalamaları cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Buna göre çocuğu olan ailede duygusal ihmal daha fazladır.

6. SONUÇ

Bu araştırma, çocukluk çağı travmatik yaşam olayları ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi incelemek ve çocukluk çağı travmatik yaşam olaylarının evlilik uyumu arasında ilişki olup olmadığını araştırmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya katılan katılımcıların cinsiyet değişkenine göre evlilik puanı ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testis sonucunda kadınlar erkeklere göre daha fazla uyum puanında yüksek çıkmıştır. Evlilik uyumunun cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Kadınların ve erkeklerin görev paylaşımında bulunmaları evliliği rahatlatan bir faktördür. Eşlerin her ikisinin de çalışması gerek ev içinde gerekse ev dışında ortak çalışmak kadınlarla erkekler arasında evlilik uyumu bakımından anlamlı bir farklılığa sebebiyet vermemesine yol açabilmektedir. Literatürde cinsiyet değişkeninin evlilik uyumu üzerine etkisi konusunda farklı sonuçlar bulunmaktadır.

Katılımcıların Çocukluk Çağı Travma ve Evlilik Uyum Ölçeği ve Ölçeklerin Alt Boyut Puanlarının Evlilik Türüne (Görücü Usülü ve Flört) göre T-Testi sonuçlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bulunmamıştır. Özmen (2004) araştırmasında da evlilik biçiminin evlilik uyumu üzerinde belirleyici bir etken olduğu ve flört ederek evlenen grupların evlilik uyumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Buss ve arkadaşları (1990), 33 ülkede 9494 yetişkini dahil ettikleri araştırmalarında, dünyadaki bütün erkek ve kadınların, aşk ve karşılıklı çekiciliğin eş seçiminin en önemli etkeni olduğunu belirtilmektedir. Yapılan bazı çalışmalarda evlenme şekilleri ile evlilik uyumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık görülmezken, bazı çalışmalarda da anlaşarak/flört ederek evlenen kişilerin evlilik uyumlarının görücü usülü evlenen kişilere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan katılımcıların uyum ölçeği puanı ortalamalarının evlilik uyum ve çocukluk çağı travma ölçeği ve ölçeklerin alt boyut puanlarının çocuk olma durumuna göre grup ortalamaları cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Buna göre çocuğu olmayan ailede travma daha fazladır. Hoffman ve Levant (1985:197-203) ve Fışiloğlu (1992) çalışmalarında evlilik uyumunun sahip olunan çocuk sayısı ile ilişkili olarak değişiklik göstermediğini belirtmektedir.

Araştırmaya katılan katılımcıların uyum ölçeği puanı ortalamalarının çocukluk çağı travma ve evlilik uyum ölçeği ve ölçeklerin alt boyut puanlarının çocuk olma durumuna göre grup ortalamaları cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Buna göre çocuğu olan ailede duygusal ihmal daha fazladır.

Katılımcıların Uyum Ölçeği ve Travma Ölçeği Puanlarının Eğitim Düzeylerine lise mezunlarının uyum ölçeği puanları en yüksektir. Katılımcıların Travma Ölçeği ve Uyum Ölçeği Puanlarının Eğitim Düzeylerine ilkökul mezunlarının travma ölçeği puanları en yüksektir. Eğitim seviyesinin artması ile birlikte eşin de eğitim seviyesinin artması, problem çözme becerilerinin artması, kendine güven, iletişim problemlerinin azalması, gelirin artması, aile içi şiddetin azalması şeklinde birçok faktöre etki edebileceğinden evlilik uyumunu olumlu olarak etkileyen bir değişken olmakta ve dolayısıyla hem birey hem de aile açısından eğitimin önemi dikkat çekmektedir.

Katılımcıların Travma Ölçeği ve Uyum Ölçeği Puanlarının Gelir Düzeylerine kötü ekonomik düzeye sahip aileler uyum ölçeği puanı en yüksektir. Bir araştırmada ekonomik durum açısından değerlendirildiğinde, ekonomik durumu düşük olan bireylerin iyi olanlara göre daha düşük çift uyumu ve çift birliği; ekonomik durumu orta olanların da iyi olanlara göre daha düşük çift uyumu, çift birlikteliği ve duygulanım ifadesi ve daha fazla evlilik çatışması bildirdikleri bulunmuştur. Altıparmak ve Eser (2007)'in çalışmasında 15-49 yaş grubu kadınların tümünde eğitim düzeyi yüksek olan kadınların, ilköğretim ve altı eğitim görmüş kadınlara göre bedensel, ruhsal, sosyal ve çevresel alan puanları yüksek bulunmuştur.

Buna göre evlilik anlaşma ölçeği puanları arttıkça ilişki uyumu arttığı söylenebilir. Determinasyon katsayısı ($R^2=0.10$) dikkate alındığında, ilişki tarzı toplam varyansın (değişkenliğin) %10'unun evlilik anlaşmasından kaynaklandığı söylenebilir. Bireylerin kişilerarası olumlu ilişki tarzının evlilik doyumu üzerindeki etkisinde evlilikte özyeterlik düzeyinin kısmi aracılık ettiği saptanmıştır. Buna göre, kişilerarası olumlu ilişki tarzı ile evlilik doyumu arasındaki ilişki, evlilikte özyeterlik ile kısmi olarak açıklanabilir. Bu sonuç, olumlu kişilerarası ilişki kurma biçimine sahip kişilerin, evlilik içi ilişkilerinde kendilerini daha yeterli görebileceklerini ve bu konunun evlilik doyumlarını dolaylı olarak artırabileceğini göstermektedir.

7. ÖNERİLER

Araştırmaya katılan katılımcıların sayıca az olması nedeniyle çalışma bulgularının genellenebilirliğinin sağlanması için daha geniş ve farklı kesimlerden katılımcıların oluşturduğu örneklem gruplarıyla araştırmaların yapılması faydalı olacaktır. Çocukluk çağı travmalarının hem evlilik uyumunu hem de yaşam kalitesini etkileyebileceği ve ilerleyen dönemlerde psikopatolojilere neden olabileceğinden çocukluk çağında yaşanan travmaları engellemeye, ebeveynlerin ve toplumun bilinçlendirilmesine yönelik çalışmaların yapılmasının faydalı olabileceği düşünülmektedir. Araştırmamızda nicel araştırma yerine nitel araştırma yapılarak daha fazla bilgiye ulaşılabilir. Mevcut ölçeklerimize verilen yanıtların katılımcıların özel bilgilerinin sorgulaması nedeniyle sorulara içtenlikle yanıt veremedikleri düşünülmektedir.

Çocukluk döneminde travmaya maruz kalmış bireylerin, yetişkinlik döneminde psikiyatrik problemler yaşayabilmektedir. Bu nedenle travmaya maruz kalmış bireylere profesyonel destek alması konusunda bilinçlendirme yapılmasının faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Travma mağduru bireylere EMDR (Göz Hareketleriyle Duyarsızlaştırma ve Yeniden İşleme) ve BDT (Bilişsel Davranışçı Terapi) gibi psikoterapötik müdahalelerin yapılmasının faydalı olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Altıparmak, S. ve Eser, E. (2007). 15-49 Yaş Grubu Evli Kadınlarda Yaşam Kalitesi. *Aile ve Toplum*, 9(3): 29-33.
- Bal, F. (2018). Sosyal ve Duygusal İlişkilerde Duygusal Şantajın Psikolojik Etkileri. 2. *Uluslararası Bilimsel Çalışmalarda Yenilikçi Yaklaşımlar Sempozyumu 'Özet Bildiriler Kitabı'*. T. Özseven ve V. Karaca (Ed.). Samsun:SETSCI.
- Bayraktar, Y. (2016). Çocuk İstismarı ve İhmali. *Dicle Tıp Dergisi*. 34(1): 70-74.
- Bernstein, D. P., Fink, L., Handelsman, L., Foote, J., Lovejoy, M., Wenzel, K., et al. (1994). Initial Reliability and Validity of A New Retrospective Measure of Child Abuse and Neglect. *American Psychiatric Association*, 151:112-113.
- Briere, J. N. & Scott, C. (2016). *Travma Terapisinin İlkeleri*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

- Buss, D. M., Abbott, M., Angleither, A., Biaggio, A., Blanco-Villasenor, A., Bruchon-Schweitzer, M., et al. (1990). International Preferences in Selecting Mates: A Study of 37 Cultures. *Journal Of Cross- Cultural Psychology*, 21:5-47.
- Cüceloğlu, D., (2003). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Freeston, M. H. & Plechaty, M. (1997). Reconsideration of The Locke Wallace Marital Adjustment Test: Is It Still Relevant For The 1990's? *Psychol Rep.* 81: 419-434.
- Güneş, M., Selçuk, H., Demir, S., İbiloğlu, A. O., Bulut, M., Kaya, M. C., vd. (2016). Çocuk Evliliği Yapan Kadınlarda Çift Uyumu Ve Çocukluk Çağı Ruhsal Travması. *Journal of Mood Disorders*, 6(2):63-70.
- Hoffman, S. R. & Levant, R. (1985). A Comparison Of Child-Free And Child-Anticipated Married Couples. *Family Relations*, 34:197-203.
- Hunt, R. A. (1978). The Effect Of Item Weighting On The Locke-Wallace Marital Adjustment Scale. *J Marr Fam* , 40: 249-256.
- İncesu, C. (2004). Cinsel İşlevler ve Cinsel İşlev Bozuklukları. *Klinik Psikiyatri*, 3:3-13.
- Kennedy, S., H. & Rizvi, S. (2009). Sexual Dysfunction, Depression and The Impact of Antidepressants. *J Clin Psychopharmacol*, 29: 157-164.
- Kıvrak, Y., Gey, N., Kıvrak, A. H., Kokaçya, H. M., Çöpoğlu, S. Ü. ve Arı, M. (2015). Kadına Yönelik Eş Şiddeti, Çocukluk Travmaları, Depresyon ve Yaşam Kalitesi. *Toplum Temelli Çalışma Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 16:314-322.
- Kutchinsky, B. (1999). 'Çocuğun Cinsel İstismarı: Yaygınlık, Müdahale ve Önleme Genel Bir Bakış'. *Çocuk İstismarı ve İhmali*. E. Konanç, İ. Gürkaynak ve A. Egemen(Ed.). Ankara: Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği Yayınları.
- Nelson, B.& Wampler, K. (2000). Systemic Effects of Trauma in Clinic Couples: An Exploratory Study of Secondary Trauma Resulting From Childhood Abuse. *Journal of Marital and Family Therapy*, 26(2): 171-184.
- Özmen, S. K. (2004). Aile İçinde Öfke ve Saldırganlığın Yansımaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37: 27-39.
- Perry, A., Dilillo, D. & Peugh, J. (2007). Childhood Psychological Malteatment and Quality of Marriage: The Mediating Role of Psychological Distress. *Journal of Emotional Abuse*, 7(2):117-142.
- Ünal, F. (2008). Ailede Çocuk İstismarı ve İhmali. *TSA*,12(1): 9-18.